

Bijvoorbeeld

Exemplarische opleidingsdidactiek voor taalonderwijs op de basisschool

Bart van der Leeuw & Jo van den Hauwe (red.)
Els Moonen, Ietje Pauw & Anneli Schaufeli

Versijning: *augustus 2011*

In opdracht van het Landelijk Expertisecentrum Opleidingen Nederlands en Diversiteit (LEONED) ontwikkelt een groep Vlaamse en Nederlandse opleiders een exemplarische opleidingsdidactiek voor taalonderwijs op de basisschool. Zij hebben op verschillende opleidingen goede praktijken verzameld en volgens een heldere structuur beschreven. Daarbij staat de samenhang tussen de professionele taalvaardigheid en de vakdidactische deskundigheid van aanstaande leraren centraal. In lessen op de opleiding vormt de eigen taalvaardigheid van studenten het startpunt: deze wordt in taalactiviteiten op eigen niveau aangesproken en geoefend. Via een aantal denkstappen, analyse- en ontwerp opdrachten wordt vervolgens de link gelegd naar de taaldidactiek op de basisschool.

Deze exemplarische opleidingsdidactiek kent zeven stappen; een aantal van die stappen doet de student onder begeleiding van de taaldocent, andere voert hij zelfstandig (eventueel met medestudenten) uit.

begeleid		zelfstandig	
1	Activiteit uitvoeren	(De voorbeeldles)	
2	Nadenken over de activiteit		
	3	Aan het werk	4 Theoretische verdieping
			5 Transfer naar praktijk
			6 Taalvaardigheid student
7	Feedback		

1 Een activiteit uitvoeren

Onder begeleiding van de taaldocent voeren de studenten een bepaalde taalactiviteit uit. Denk aan het voorbereiden en uitvoeren van een *mondelijke presentatie*, of aan het *lezen en verwerken* van een interessante maar ook pittige tekst. Het gaat om taaltaken of taalactiviteiten die bruikbaar zijn voor de basisschool en die gestoeld zijn op moderne taaldidactische inzichten. Maar de inhoud en het materiaal van de taalkaak is aangepast aan het niveau van de studenten. Het moet voor de student uitdagend zijn en geen makkie.

In dit boek noemen we deze uitgevoerde activiteit het voorbeeld, of de voorbeeldles. Het is de kern waar het bij de exemplarische aanpak steeds om draait.

2 Nadenken over de activiteit

Na afloop denken de studenten na over de taalactiviteit van de voorbeeldles. Bedoeling is dat ze daarbij, met hulp van de opleider, de onderliggende taaldidactische aanpak herkennen en doorgronden. Dat kan op verschillende manieren: via een klassikaal gesprek, het invullen van een individueel vragenblad, het uitvoeren van een aantal opdrachten enzovoort.

3 Aan het werk

Na het voorbeeld en het nadenken daarover houdt de directe bemoeienis van de taaldocent even op: de studenten gaan zelfstandig aan het werk met een aantal opdrachten. Het betreft opdrachten over de *Theorie*, de *Transfer* naar de praktijk en de *Taalvaardigheid* van de student. De kapstok voor deze opdrachten, de taalactiviteit uit stap 1, wordt in het boek nog eens kort beschreven onder de titel *De voorbeeldles*.

4 Theoretische verdieping

De voorbeeldles wordt als serie casussen gepresenteerd: gebeurtenissen in de les waarover je allerlei vragen kunt stellen. Door middel van die vragen worden studenten uitgedaagd om de voorbeeldles te analyseren met behulp van taaldidactische theorie. Voor die taaldidactische theorie putten we uit de Kennisbasis Nederlands voor de pabo.

5 Transfer naar praktijk

De voorbeeldles biedt natuurlijk ook allerlei aanknopingspunten voor stagepraktijk. Aan de hand van drie typen opdrachten maken de studenten een transfer van de voorbeeldles naar de lessen op de eigen stageschool:

- Lessen bekijken en vergelijken
- Onderdelen van lessen onder de loep nemen
- Je eigen les ontwerpen.

De ontwerpopdracht vormt de kern van deze stap. Eigenlijk gaat het om een herontwerp: de voorbeeldles wordt zodanig aangepast dat hij geschikt is voor de eigen stageklas.

6 Taalvaardigheid student

In de eerste stap – activiteit uitvoeren – is een beroep gedaan op een taalcompetentie van de student. We noemden als voorbeelden *mondeling presenteren* en *lezen en verwerken*. Naar aanleiding van die taalactiviteit gaan studenten voor zichzelf na hoe goed (of slecht) ze daarin zijn. Bijvoorbeeld: hoe staat het met mijn presentatievaardigheid en hoe kan ik mezelf daarin verbeteren?

7 Feedback

Bij deze laatste stap komt de taaldocent weer in beeld. Van een aantal van de werkopdrachten (*Theorie*, *Transfer* en *Taalvaardigheid*) zal hij de resultaten opvragen, inzien en beoordelen. Hoe dat precies wordt georganiseerd hangt helemaal af van de werkwijze die in de opleiding gangbaar is.

Met Bijvoorbeeld

- leren student werken met de inhoud van de kennisbasis Nederlands voor de pabo.
- kunnen studenten zich voorbereiden op de eindtoets over de kennisbasis Nederlands.
- verwerven studenten theorie over taaldidactiek terwijl ze ook taallessen ontwikkelen voor de basisschool.
- ervaren studenten op actieve wijze basisprincipes van hedendaagse taaldidactiek.
- krijgen studenten didactiek aangereikt per domein en domeinoverstijgend.
- leren studenten reflecteren over hun eigen taalvaardigheid.

Hierbij vraag ik een beoordelingsexemplaar aan van de uitgave:

Bijvoorbeeld: Exemplarische opleidingsdidactiek voor taalonderwijs op de basisschool

Naam _____ m v

Hogeschool _____

Vakgroep _____

Adres _____

Postcode _____

Plaats _____

E-mail _____

Naam vakgroepvoorzitter _____